

Katselmustaulukko

Sisällys

Katselmustaulukko.....	1
Ohjeita.....	2
Minimikriteerit: Kirkon ympäristödiplomi (luku 2)	3
Pisteet: Kirkon ympäristödiplomi (luku 2)	6
Tavoitteet ja suunnitelmat: Kirkon ympäristödiplomi (luku 2).....	7
Minimikriteerit: Toiminta ja talous (luku 3)	8
Pisteet: Toiminta ja talous (luku 3)	9
Tavoitteet ja suunnitelmat: Toiminta ja talous (luku 3).....	12
Minimikriteerit: Ympäristökasvatus (luku 4).....	13
Pisteet: Ympäristökasvatus (luku 4)	14
Tavoitteet ja suunnitelmat: Ympäristökasvatus (luku 4).....	17
Minimikriteerit: Jätehuolto ja kiertotalous (luku 5).....	18
Pisteet: Jätehuolto ja kiertotalous (luku 5).....	19
Tavoitteet ja suunnitelmat: Jätehuolto ja kiertotalous (luku 5).....	21
Minimikriteerit: Ruoka ja keittiöt (luku 6)	22
Pisteet: Ruoka ja keittiöt (luku 6)	23
Tavoitteet ja suunnitelmat: Ruoka ja keittiöt (luku 6).....	26
Minimikriteerit: Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito (luku 7)	27
Pisteet: Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito (luku 7).....	28
Tavoitteet ja suunnitelmat: Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito (luku 7)	31
Minimikriteerit: Hautausmaat ja viheralueet (luku 8)	32
Pisteet: Hautausmaat ja viheralueet (luku 8)	33
Tavoitteet ja suunnitelmat: Hautausmaat ja viheralueet (luku 8).....	38
Minimikriteerit: Metsät ja muut luonnonalueet (luku 9).....	39
Pisteet: Metsät ja muut luonnonalueet (luku 9).....	40
Tavoitteet ja suunnitelmat: Metsät ja muut luonnonalueet (luku 9).....	44
Minimikriteerit: Liikenne (luku 10).....	45
Pisteet: Liikenne (luku 10).....	46
Tavoitteet ja suunnitelmat: Liikenne (luku 10).....	48

Ohjeita

Katselmustaulukko on Kirkon ympäristödiplomin käsikirjan liite. Käsikirjan verkkoversion osoite on evl.fi/ymparistodiplomi. Diplomiin vaadittavat minimikriteerit ja pistemäärät lisätietoineen kirjataan katselmustaulukkoon. Kun taulukko on täytetty, siitä muodostuu valmis katselmusraportti.

Taulukko on laaja, eikä sitä varmastikaan täytetä yhdeltä istumalta. Tietojen syöttämiseen voi osallistua myös useampi kuin yksi ihminen. Ympäristödiplomin hakuprosessiin osallistuvien kannattaa tehdä esimerkiksi oma Teams-ryhmä tai järjestäytyä muulla itselleen sopivalla tavalla.

Tallenna taulukko Teamsiin tai jaa se muulla sopivalla tavalla henkilöille, jotka osallistuvat taulukon täyttämiseen. Jos Teamsin käyttö ei ole mahdollista, taulukko kannattaa jakaa esimerkiksi yhteiskäyttöisenä OneDrive-tiedostona siten, että jokainen voi täyttää omaa työalaansa koskevat toimenpiteet, ja muut hakuprosessiin osallistuvat henkilöt näkevät toistensa vastaukset.

Kun diplomia hakee seurakuntayhtymä, johon kuuluu useita seurakuntia, kaikkien seurakuntien ei tarvitse täyttää kaikkia kohtia. Yhtymässä on hyvä keskustella, mitkä taulukon osiot täytetään yhtymän tasolla ja mitkä kuuluvat kaikkien täytettäväksi. Taulukon täyttämistä koordinoi seurakuntayhtymän ympäristövastaava.

Asiakirja on suojattu. Avaa tiedosto Word-työpöytäsovelluksessa, jotta pääset täyttämään taulukkoa.

Minimikriteerit: Kun minimikriteeri on täytetty, klikkaa rasti ruutuun sarakkeessa Toteutettu. Tällöin Tavoiteaikataulu-sarakkeeseen ei tarvitse kirjoittaa päivämäärää. Anna päivämäärä vain, jos toimenpide on vielä toteuttamatta. Niissä kohdissa, joissa pyydetään kirjoittamaan jotain, kirjoita vastaus sille varattuun kohtaan.

Pisteet: Valitse pistemäärä alavetovalikosta Seurakunnan pisteet -sarakeessa. Kirjoita kysyttäessä perustelut pisteille tai kerro lyhyesti toimenpiteistä. Taulukko ei laske pisteitä automaattisesti yhteen. Merkitse yhteispistemäärä kunkin luvun loppuun. Ympäristödiplomin myöntämistä varten vaaditaan vähintään 100 pistettä. [Käsikirjasta löydät ohjeita pistemäärien arvioimiseen.](#)

Tavoitteet ja suunnitelmat: Kunkin osion lopussa on tilaa seurakunnan omien tavoitteiden ja suunnitelmien kirjaamiselle. Tämän kohdan täyttäminen katselmustaulukossa on vapaaehtoista, mutta se auttaa ympäristöohjelman laatimisessa. Seurakunta voi hyödyntää taulukkoon kirjattuja tietoja laatiessaan ympäristöohjelmaa tulevaisuuden diplomikaudeksi.

Liitteet: Tässä taulukossa ei ole toimintoa liitetiedoston liittämiseen. Liite-sarakkeen tarkoitus on muistuttaa, mitä valmiin ympäristöraportin liitteeksi tarvitaan. Liitetiedostoja kannattaa koota esimerkiksi Teams-kansioon sitä mukaa kuin ne ovat valmiina. Kaikissa kohdissa liite ei ole pakollinen, vaan toimenpiteet voi vaihtoehtoisesti kuvailla tekstikentässä.

Käsikirjassa ja tässä taulukossa käytetään termiä "seurakunta", kun tarkoitetaan seurakuntaa tai seurakuntayhtymää. Termillä "kirkkoneuvosto" tarkoitetaan sekä kirkkoneuvostoa että yhteistä kirkkoneuvostoa. Yhtymissä diplomin hakemiseen vaaditaan, että ainakin puolet seurakuntaneuvostoista on päättänyt seurakunnan lähtemisestä mukaan.

Haluatko kysyä jotain Kirkon ympäristödiplomista? Ota yhteyttä. Jos sinulla on Teamsin, Wordin tai muiden järjestelmien/ohjelmistojen käyttöön liittyviä kysymyksiä, käännäthän seurakuntasi IT-tuen puoleen.

Versiotiedot

Tiedosto on päivitetty 29.7.2021.

- Kohdassa 6.7 lisätty sana "aina" vegaaniruokaa koskevaan pisteytysohjeeseen.
- Kohdassa 6.10 vaihdettu sana "eettisyyden" muotoon "vastuullisuuden".

Tiedosto on päivitetty 20.1.2021.

- Taulukoiden ALT-tekstit korjattu
- Osa pisteytystaulukon tekstikentistä ei aikaisemmassa versiossa ollut muokattavissa. Tämä korjattu.

Minimikriteerit: Kirkon ympäristödiplomi (luku 2)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<p><u>2.1 Kirkon oma ympäristöjärjestelmä</u></p> <p>Ensimmäisellä hakukerralla kirjataan lyhyesti, miten ympäristötyö sai alkunsa seurakunnassa.</p> <p>Seuraavilla hakukerroilla arvioidaan ja kirjataan, miten ympäristötyö on edistynyt seurakunnassa viimeisimmän diplomikauden aikana. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita vastaus alle.</p>	Liitettä ei vaadita	10.5.2023	☒
<p>Kankaanpään seurakunnassa ympäristöasioita on pohdittu jo vuonna 2012 ympäristötyöryhmän kokouksessa ja silloin vierailtiin Siikaisten seurakunnassa tutustumassa, kun Siikaisten seurakunta oli juuri uusinnut ympäristödiplominsa. Silloin asia jäi "muhimaan". Kankaanpään kirkkoneuvosto päätti kokouksessaan 10.5.2023 diplomihakemisesta.</p>			
<p><u>2.2 Johdon sitoutuminen</u></p> <p>Liitä mukaan kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätös diplomihakemisesta. Yhtymässä diplomihakemiseen vaaditaan, että ainakin puolet seurakuntaneuvostoista on päättänyt seurakunnan lähtemisestä mukaan. Minimikriteeri.</p>	Päätös diplomihakemisesta	10.5.2023	☒
<p><u>2.3 Ympäristödiplomikoulutus</u></p> <p>Seurakunnan työntekijät ja luottamushenkilöt perehdytetään ympäristödiplomien sisältöihin ja vaatimuksiin. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita alle, miten perehdytys on hoidettu tai aiotaan hoitaa.</p>	Liitettä ei vaadita	18.10.2023	☒
<p>Ympäristökoulutus pidettiin to 18.10.2023 työntekijöille kakon yhteydessä sekä luottamushenkilöille samana päivänä ennen kirkkovaltuuston kokousta. Koulutusta oli pitämässä Irene Erkkö.</p>			
<p><u>2.4 Hiilineutraali kirkko 2030</u></p> <p>Hiilineutraali kirkko 2030 -strategia sisältyy seurakunnan ympäristökatselmukseen ja -ohjelmaan. Minimikriteeri.</p> <p><u>Kirkon ympäristödiplomien käsikirjassa</u> esitetyt toimet tukevat kirkon energia- ja ilmastostrategian toteutumista ja täydentävät sitä huomioiden myös muut ympäristöasiat.</p> <p>Hiilineutraaliuteen tähtäävistä toimista saa pisteitä kohdassa <u>3.7 Hiilineutraalius ja päästöjen kompensointi</u>.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒
<p><u>2.5 Ympäristövastaava</u></p> <p>Kirkkoneuvosto nimeää ympäristövastaavan tai useamman ja päättää hänen/heidän työnkuvastaan. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita alle ympäristövastaavan nimi ja työnkuva lyhyesti. Vaihtoehtoisesti voit liittää kirkkoneuvoston päätöksen ympäristövastaavan nimeämisestä.</p>	Päätös ympäristövastaavan nimeämisestä	10.5.2023	☒

<p>Ympäristövastaavaksi on nimetty puutarhuri Seija Salo kirkkoneuvoston kokouksessa 10.5.2023. Hän toimii myös ympäristötyöryhmän jäsenenä.</p>			
<p><u>2.6 Ympäristötyöryhmä</u></p> <p>Kirkkoneuvosto nimeää ympäristötyöryhmän /-toimikunnan ja päättää sen tehtävistä. Valtuusto päättää ympäristötyölle osoitettavasta määrärahasta ja muista resursseista. Minimikriteeri.</p>	<p>Päätös ympäristötyöryhmästä</p>	<p>10.5.2023</p>	<p>☒</p>
<p><u>2.7 Ympäristökatselmus</u></p> <p>Seurakunta laatii ympäristökatselmuksen tai se laaditaan paikallis seurakunnissa erikseen. Katselmuksen voi myös tehdä yhdessä toisen tai useamman seurakunnan kanssa esimerkiksi rovastikunnittain. Täyttämällä tämän taulukon saat hyvän ympäristökatselmusraportin. Minimikriteeri.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>25.4.2024</p>	<p>☒</p>
<p><u>2.8 Pisteet ja taulukointi</u></p> <p>Seurakunta pisteyttää toimenpiteet tässä taulukossa niiden vaikuttavuuden mukaan. Mitä laajempi ympäristökysymys ja/tai mitä useampaa henkilöä se koskee, sitä enemmän pisteitä. Minimikriteeri.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>25.4.2024</p>	<p>☒</p>
<p><u>2.9 Ympäristöohjelma</u></p> <p>Ympäristökatselmuksen pohjalta laaditaan ympäristöohjelma, johon kirjataan toimenpiteet, aikataulut ja vastuuhenkilöt. Tavoitteena on, että jokaiselta työalalta on jokin konkreettinen tavoite kirjattuna. Seurakunnan eri toiminnolle annetaan mahdollisuus kommentoida ympäristöohjelmaluonnosta. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita alle, mitkä toiminnot ovat kommentoineet ympäristöohjelmaa.</p>	<p>Ympäristöohjelma</p>	<p>25.4.2024</p>	<p>☒</p>
<p>Tavoitteet poimittu toimintasuunnitelmista 2024. Ympäristöohjelmaa käyty läpi ympäristötyöryhmän kokouksissa sekä kaikkien työntekijöiden yhteisessä kokouksessa opintomatalla Vaasassa 29.4.2024.</p>			
<p><u>2.10 Ympäristöohjelman seuranta</u></p> <p>Ympäristöohjelman toteuttamisesta raportoidaan vuosittain joko seurakunnan toimintakertomuksessa, ympäristötyöryhmän toimintakertomuksessa tai muulla sovitulla tavalla.</p> <p>Ensimmäisellä diplomin hakukerralla riittää, että raportointitavasta on sovittu. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita alle, miten ympäristöohjelman toteutumisesta raportoidaan. Voit myös lisätä nämä raportit liitteeksi.</p>	<p>Raportit ympäristöohjelman toteutumisesta</p>	<p>Kirjoita päivämäärä</p>	<p>☒</p>

Ympäristöohjelmaa seurataan toimintakertomuksessa vuosittain sekä ympäristötyöryhmä kokoontuu vuosittain.			
<p><u>2.11 Auditointi</u></p> <p>Kun ympäristökatselmus on tehty ja ympäristöohjelma hyväksytty kirkkoneuvostossa, seurakunta pyytää ympäristöjärjestelmän auditointia hiippakunnan tuomiokapitulilta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Auditoinnin pyytäminen tuomiokapitulilta • Auditoinnin pyytämien lisäselvitysten ja tarvittavien muutosten tekeminen • Auditointipäivän ohjelman laatiminen, tarvittavien resurssien varaaminen ja henkilöiden kutsuminen • Seurakunnan ympäristöjärjestelmän auditoinnin järjestäminen <p>Minimikriteeri.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☐
<p><u>2.12 Diplomin uusiminen</u></p> <p>Diplomin uusimisen valmistelu. Kirjaa alle lyhyt selvitys edellisen ympäristöohjelman toteutumisesta ja suunnitelma korjaavista toimenpiteistä, vastuuhenkilöistä ja aikataulusta. Voit myös toimittaa selvityksen liitteenä. Minimikriteeri, ei kuitenkaan ensimmäisellä hakukerralla.</p>	Selvitys ympäristöohjelman toteutumisesta ja jatkosuunnitelma	Kirjoita päivämäärä	☒
Kirkkoneuvostossa toukokuussa 2024, sen jälkeen auditointi viimeistään syksyllä 2024.			

Pisteet: Kirkon ympäristödiplomi (luku 2)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p>2.13 Oma väliauditointi</p> <p>Ympäristöjärjestelmän väliauditointi on toteutettu diplomaikauden puolessa välissä. Laajuuden mukaan 2–10 pistettä. Tästä kohdasta ei saa pisteitä ensimmäisellä hakukerralla.</p>	Väliauditointiraportti	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>2.14 Viestintä</p> <p>Seurakunta viestii ympäristöasioistaan laajasti.</p> <p>Seurakunnalla on ympäristöviestintäsuunnitelma, 2 pistettä.</p> <p>Luettele kaikki viestintäkanavat, joissa ympäristöasioista viestitään säännöllisesti, 1 piste/viestintäkanava.</p> <p>Enintään 10 pistettä.</p> <p>Huomaa, että viestintä on myös kaikkien yhteinen tehtävä ja osa ympäristötyötä. Siksi siitä saa pisteitä myös monissa muissa luvuissa.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Ympäristöviestintäsuunnitelma	3	Auditoija täyttää.
<p>Viestintä seurakunnan nettisivuilla, facebook -sivuilla, paikallisessa lehdessä (Kankaanpään seutu), tapahtumissa läpi vuoden. Ympäristöviestintä sisältyy seurakunnan viestintäsuunnitelmaan.</p>			
<p>2.15 Muut toimenpiteet</p> <p>Mitä muita ympäristötoimenpiteitä on tehty?</p> <p>Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1–5 pistettä.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
<p>Näkyvyys paikallislehdissä, mm. Kankaanpään seudussa oli juttu ympäristödiplomin hakemisesta syksyllä 2023.</p>			
		Seurakunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
		4	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Kirkon ympäristödiplomi (luku 2)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Tavoitteet ja suunnitelmat talousarviossa 2024 ja sieltä pomittu ympäristöohjelmaan.

Minimikriteerit: Toiminta ja talous (luku 3)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<p><u>3.1 Toiminta- ja taloussuunnitelma</u></p> <p>Liitä tähän seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmasta ne osat, joissa mainitaan ympäristötyö ja sen tavoitteet.</p> <p>Vaihtoehtoisesti liitä tähän ympäristötyön vuosisuunnitelma.</p> <p>Minimikriteeri.</p>	<p>Ympäristötyön vuosisuunnitelma tai ote toiminta- ja taloussuunnitelmasta</p>	25.4.2024	☒
<p><u>3.2 Toimintakertomus</u></p> <p>Toimintakertomuksessa tai erillisessä ympäristöraportissa raportoidaan vuosittain ympäristöasioiden ja ympäristöohjelman toteutumisesta. Liitä tähän toimintakertomus tai ympäristöraportti. Minimikriteeri.</p>	<p>Toimintakertomus tai erillinen ympäristöraportti</p>	11.3.2024	☒

Pisteet: Toiminta ja talous (luku 3)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p><u>3.3 Hankintaohjeet ja -koulutus</u></p> <p>Liitä tähän hankintaohje. Hankintaohjeessa huomioidaan hankintojen vastuullisuustekijät, ja seurakunta on kouluttanut työntekijöitä hankintojen ympäristökriteerien käytössä.</p> <p>5 pistettä.</p>	Hankintaohje	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p><u>3.4 Ympäristömerkityt tuotteet ja ympäristösertifikaatit</u></p> <p>Mitä ympäristömerkittyjä tuotteita seurakunta käyttää ja hankkii säännöllisesti? <u>Avaa luettelo ympäristömerkeistä ja -sertifikaateista.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yli 5 tuotetta – 2 pistettä • Yli 10 tuotetta – 3 pistettä • Yli 15 tuotetta – 4 pistettä • Yli 20 tuotetta – 5 pistettä <p>Huomaa, että Reilun kaupan tuotteista ja luomutuotteista saa pisteitä vain osiossa <u>Ruoka ja keittiöt</u> ja ekoenergiasta osiossa <u>Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito.</u></p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Auditoija täyttää.
<p>Hankintaohje (hankinnat tehdään keskitetysti Kankaanpäästä koko seurakunnan alueelle), pyritään käyttämään ympäristömerkittyjä tuotteita. Joutsenmerkityt siivoustuotteet. Joutsenmerkitty kopiopaperi.</p>			
<p><u>3.5 Uusio- ja kierrätystuotteet</u></p> <p>Seurakunta hankkii uusio- ja kierrätystuotteita aina kun mahdollista. 1 piste/tuoteryhmä, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä tuotteita on hankittu.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Uusio- ja kierrätystuotteita: kalusteita on ostettu käytettyinä, askartelumateriaalit ovat pääosin kierrätystuotteita.</p>			
<p><u>3.6 Vastuullinen sijoittaminen</u></p> <p>Seurakunta on laatinut itselleen vastuullisen sijoittamisen strategian tai ohjeistuksen. 5 pistettä.</p>	Vastuullisen sijoittamisen strategia/ohjeistus	0	Auditoija täyttää.

<p>3.7 Hiilineutraalius ja päästöjen kompensointi</p> <p>Seurakunta tavoittelee hiilineutraaliutta vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä ja kompensoimalla ilmastopäästöjä. <u>Toimenpiteet on kuvailtu tarkemmin käsikirjassa.</u></p> <p>Seurakunta on laskenut hiilidioksidipäästöjensä suuruuden. Kirjaa alle seurakunnan hiilijalanjälki. 5–10 pistettä.</p> <p>Seurakunta on tehnyt suunnitelman kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. 10 pistettä.</p> <p>Seurakunta on hankkinut päästövähennyksiä kompensoimaan hiilidioksidipäästöjään. 1–5 pistettä.</p> <p>Seurakunta on hiilineutraali tai hiilinegatiivinen. 40 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 40 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	<p>Suunnitelma kohti hiilineutraaliutta</p>	<p>5</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>Seurakunta on luopunut kiinteistöjen osalta öljylämmityksestä ja siirtynyt mm. maalämpöön. Hiilineutraalisuuden laskeminen Basiken tietojen kautta. Sijoitustoiminnassa seurakunta noudattaa kirkon eläkerahaston sijoitusohjeita, joissa vastuullinen sijoittaminen on huomioitu.</p>			
<p>3.8 Lähetystyö ja kansainvälinen diakonia</p> <p>Laske lähetystyöhön ja kansainväliseen diakoniaan ohjatut varat sekä vapaaehtoisesti kerätyt avustusvarat suhteessa ulkoisiin toimintakuluihin. Jos lähetystyön ja kansainvälisen diakonian osuus on yli 1 prosenttia, siitä saa pisteitä seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 % tai sen yli – 2 pistettä • 2 % tai sen yli – 4 pistettä • 3 % tai enemmän – 6 pistettä 	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>2</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>3.9 Muut toimenpiteet</p> <p>Mitä muita toimintaan ja talouteen liittyviä ympäristötoimenpiteitä on tehty?</p> <p>1–3 pistettä/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Toimintaan ja talouteen liittyvästä viestinnästä saa 1–5 pistettä.</p> <p>Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan yhteensä 1–10 pistettä.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>Täytä tähän pisteet.</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.</p>			

Seurakunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
12	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Toiminta ja talous (luku 3)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Sijoittamisessa noudatamme Kirkon eläkerahaston eettistä sijoitussuunnitelmaa. Seurakunnan sijoituksista osa on sijoitettu puhdas vesi ja ilmastorahastoihin (noin 25 %).

1,6 % lähetystyön ja kansainvälisen diakonian osuus.

Minimikriteerit: Ympäristökasvatus (luku 4)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<p><u>4.1 Ympäristökasvatussuunnitelma</u></p> <p>Seurakunta on laatinut ympäristökasvatussuunnitelman. Seurakuntayhtymässä sellainen tulee olla vähintään puolella seurakunnista. Minimikriteeri.</p>	<p>Ympäristökasvatussuunnitelma</p>	31.5.2024	☒
<p><u>4.2 Jumalanpalveluselämä</u></p> <p>Seurakunnassa vietetään luomakunnan sunnuntaita. Ympäristökasvatuksen sisällöt ovat esillä jumalanpalveluselämässä. Minimikriteeri.</p> <p>Hartaus- ja jumalanpalveluselämän toteuttamisesta saa pisteitä kohdassa <u>4.5 Hartaus- ja jumalanpalveluselämä</u>. Kyseisessä kohdassa voit kertoa tarkemmin, millä tavalla ympäristöteemat kuuluvat seurakunnan jumalanpalvelus- ja hartauselämään.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.	☒

Pisteet: Ympäristökasvatus (luku 4)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p>4.3 Ympäristökasvatuksen viestintä ja vuosikello</p> <p>Seurakunnan ympäristöviestintä rohkaisee ja haastaa seurakuntalaisia mukaan ympäristötyöhön. Viestintä on suunniteltu osana ympäristökasvatussuunnitelmaa. 3 pistettä.</p> <p>Seurakunta on laatinut ympäristökasvatuksen vuosikellon. <u>Käsikirjassa on esimerkki vuosikellosta.</u> 3 pistettä.</p> <p>Yhteensä 6 pistettä. Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	<p>Ympäristökasvatuksen vuosikello</p>	3	Auditoija täyttää.
<p>Ympäristökasvatuksen vuosikello osana ympäristökasvatussuunnitelmaa.</p>			
<p>4.4 Ympäristökasvatus kasvun kaaren eri vaiheissa</p> <p>Ympäristökasvatussuunnitelmaan kirjataan, miten ympäristökysymykset ja luomakunta asettuvat seurakunnan elämän ja seurakuntalaisten kasvun kaaren eri vaiheisiin. <u>Lue tarkemmin kasvun kaaresta.</u></p> <p>Kasvun kaaren eri kohdissa on pohdittu, miten ympäristökasvatusta toteutetaan konkreettisesti seuraavalla toimikaudella. Kasvun kaaren kohtia tulee olla vähintään kolme, jolloin niistä saa yhteensä 3 pistettä. Kustakin lisäkohdasta saa yhden pisteen. Enintään 6 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille. Jos kasvun kaaren vaiheet on kuvattu selvästi ympäristökasvatussuunnitelmassa (kohta 4.1), viittaus siihen riittää perusteluiksi.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	3	Auditoija täyttää.
<p>Erillinen ympäristökasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuksessa tehdään retki- ja leiripäiviä lähialueen metsiin ja kohteisiin (hautausmaat, kirkko, Hakoniemi ja kerhotilojen ympäristöt.) Askarteluissa käytetään kierrätysmateriaalia. Luonto- ja ympäristöteemat ovat esillä hartauksissa ja toiminnassa.</p>			
<p>4.5 Hartaus- ja jumalanpalveluselämä</p> <p>Ympäristöteemat kuuluvat seurakunnan jumalanpalvelus- ja hartauselämään.</p> <p>Ympäristöaiheisista jumalanpalveluksista, retriiteistä ja pyhiinvaelluksista sekä muusta niihin verrattavissa olevasta hartaus toiminnasta saa jokaisesta 1 pisteen. Enintään 6 pistettä. Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	6	Auditoija täyttää.

<p>Jumalanpalveluksissa on ympäristöteemoja. Seurakunnassa on järjestetty hiljaisuuden retriittejä, evankeliumin valoa tapahtuma elokuussa Siikaisten Leirirannassa.</p>			
<p><u>4.6 Luontopolut ja hiljaisuudelle rauhoitetut paikat</u></p> <p>Seurakunta käyttää luontopolkuja ja hiljaisuuden paikkoja ympäristökasvatuksessaan. Luontopolkujen käyttämisestä saa 2-5 pistettä. Hiljaisuuden paikkojen käyttämisestä saa 1-2 pistettä. Enintään 7 pistettä.</p> <p>Tässä luvussa mainittujen kohteiden rakentamisesta ja perustamisesta saa pisteitä kohdassa <u>9.11 Ekosysteemipalvelujen hyödyntäminen</u>.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	7	Auditoija täyttää.
<p>Siikaisten Pappilanniemen raamattuaiheinen luontopolku ja siellä sijaitsee hiljaisuudelle nimetty paikka. Hakoniemen leirikeskukseen tehdään pieni luontopolku, mihin tulee kyltit, joihin voi vaihtaa tekstejä leirien ym. tilaisuuksien mukaan.</p>			
<p><u>4.7 Verkostoyhteistyö ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen</u></p> <p>Seurakunta osallistuu ympäristötapahtumiin tai -kampanjoihin toisten kirkkojen, uskontokuntien, ympäristöjärjestöjen tai muiden toimijoiden kanssa. 1-5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	4	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunta on osallistunut ja osallistuu erilaisiin ympäristötapahtumiin, mm. energiansäästöviikko, reilun kaupan kahvihetket, earth hour. Seurakunta tekee yhteistyötä eri tahojen kanssa, koulujen, yhdistysten, yritysten, kuntien/kaupungin. Esim. jäteneuvontaa/koulutusta työntekijöille kunnan/kaupungin kautta.</p>			
<p><u>4.8 Leirit, retket ja muut tapahtumat</u></p> <p>Seurakunta järjestää erilaisia retkiä, leirejä, kerhoja ja tapahtumia.</p> <p>Ympäristöaiheiset kerhot, tapahtumat ja teemapäivät (kierrätyspäivä, ympäristönsuojeluilta, kompostivinkkien jakoilta, näyttely tai vastaava ympäristötapahtuma; jokamiehen oikeuksiin tutustuminen kasvun kaaren eri vaiheissa): 1-2 pistettä/tapahtuma, enintään 10 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Auditoija täyttää.
<p>Retkiä/leirejä/kerhoja ympäristökohteisiin mm. luonnonsuojelukohteisiin. Esim. retkirippileiri Lappiin vaeltamaan, lastenleireiltä retkipäiviä lähialueen luonnonsuojelukohteisiin, kerhoissa ympäristöteemoja.</p>			

<p>4.9 Rippikoulu ja isostoiminta</p> <p>Seurakunta toteuttaa rippikoulu- ja isostoimintaa Vihreät riparit -toimintamallin mukaisesti. 1–10 pistettä sen mukaan, kuinka suuri osa seurakunnan rippikoulu- ja isostoiminnasta toteutetaan Vihreät riparit -toimintamallin mukaisesti.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.</p>			
<p>4.10 Liikkuva seurakunta</p> <p>Liikkuvan seurakunnan toimintaan on liitetty ympäristönäkökulma.</p> <p>Pisteet: 1–2 pistettä sen mukaan, kuinka paljon liikkuvan seurakunnan toimintaan on liitetty ympäristönäkökulmaa, ja onko seurakunnassa oma liikunta-agentti.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Olemme liikkuva seurakunta, on nimetty liikunta-agentti. Järjestetään yhteisiä työntekijäpäiviä mm. siivous/haravointitalkoitten merkeissä. Työsuhdepolkupyörä -etuus, epassin liikuntaetu. Pyritään kannustamaan työntekijöitä liikkumaan.</p>			
<p>4.11 Muut toimenpiteet</p> <p>Mitä muita ympäristökasvatukseen liittyviä toimenpiteitä seurakunta on tehnyt? Uudet ideat ovat tervetulleita.</p> <p>Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1–5 pistettä.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.</p>			
		Seurakunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
		28	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Ympäristökasvatus (luku 4)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Toimintasuunnitelman yhteydessä laaditaan ympäristökasvatussuunnitelma. Luonto ja ympäristö vuoden 2024 painopistealue. Hiljaisuuden retriitin järjestäminen 2024 tavoitteena.

Minimikriteerit: Jätehuolto ja kiertotalous (luku 5)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<p>5.1 Jätelaki</p> <p>Seurakunnan työntekijät on perehdytetty jätelakiin järjestämällä aiheesta koulutusta. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita alle, miten perehdytys on hoidettu tai aiotaan hoitaa.</p>	Liitettä ei vaadita	30.9.2024	☐
<p>Jätékoulutus 2024 kakon yhteydessä. Koulutuksesta on jo sovittu Kankaanpään kaupungin jäteneuvojan kanssa.</p>			
<p>5.2 Kunnalliset jätehuoltomääräykset</p> <p>Jätehuollosta vastaavat työntekijät on perehdytetty paikallisiin jätehuoltoon ja jätteenkäsittelytiloista koskeviin määräyksiin niiden muuttuessa. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita alle, miten perehdytys on hoidettu tai aiotaan hoitaa.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☐
<p>Perehdytys koulutuksen kautta.</p>			
<p>5.3 Jätehuoltokartoitus ja -suunnitelma</p> <p>Jätehuollon nykytila on selvitetty jätehuoltokartoituksen avulla ja seurakunta on laatinut jätehuoltosuunnitelman. Katso esimerkki jätehuoltokartoituksen sisällöstä. Minimikriteeri.</p>	Jätehuolto- suunnitelma	8.5.2024	☐
<p>5.4 Vaaralliset jätteet</p> <p>Seurakunta on nimennyt ja kouluttanut vaarallisista jätteistä vastaava(t) henkilö(t). Kirjoita alle näiden henkilöiden nimet.</p> <p>Käyttöön on valittu vähiten vaaraa aiheuttavat kemikaalit.</p> <p>Käyttöturvallisuustiedotteet ja vahingontorjuntavälineistö ovat helposti saatavilla.</p> <p>Vaarallisten kemikaalien asianmukaisesta varastoinnista ja jatkokäsittelystä kirjanpitoineen on huolehdittu.</p> <p>Minimikriteeri.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☐
<p>Kartoitetaan kiinteistöjen jäteasiat, millaisia tarvitaan lisää. Hakoniemessä tehty jätehuoltosuunnitelma, siitä malli. Kiinteistötyöntekijöiden kokoukseen näitä asioita. Vaarallisten jätteiden vastaava puutarhuri Seija Salo.</p>			

Pisteet: Jätehuolto ja kiertotalous (luku 5)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p><u>5.5 Jätehuoltovastaava ja -koulutus</u></p> <p>Seurakunta on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nimennyt ja kouluttanut jätehuoltovastaavan • järjestänyt työntekijöille jätehuoltokoulutusta • viestinyt jätehuoltotoimenpiteistä • velvoittanut ulkopuoliset toimijat noudattamaan seurakunnan jätehuolto-ohjeita <p>1–2 pistettä/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	4	Auditoija täyttää.
<p>Jätehuollon koulutus 2024. Jätehuoltovastaavana on Susanna Järvenpää.</p>			
<p><u>5.6 Kiertotalous</u></p> <p>Mitä kiertotalouteen liittyviä toimenpiteitä seurakunnassa tehdään tai on tehty? <u>Katso mahdollisia toimenpiteitä käsikirjasta.</u> 1 piste/jätejake tai toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	4	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunnan tietokoneet/kopiokoneet leasing-sopimuksella. Tulostimisissa automaattisesti kaksipuoleinen tulostus. Asiakirjahallintajärjestelmä domus otettu käyttöön 2024 (eli kokousten esityslistat/pöytäkirjat/liitteet sähköisessä muodossa). Askarteluissa hyödynnetään olemassa olevia materiaaleja uuden hankkimisen sijaan.</p>			
<p><u>5.7 Lajittelun mahdollistaminen</u></p> <p>Mitä toimenpiteitä seurakunnassa on tehty lajittelun mahdollistamiseksi? 1 piste/toimenpide, enintään 2 pistettä.</p> <p><u>Katso myös osio Viestintä.</u></p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunnassa hankittu eri jätteille omat jäteastiat. Selkeät ohjeet lajittelusta eri toimipisteissä.</p>			

<p>5.8 Jätteiden määrän vähentäminen ja kierrätys</p> <p>Jätteiden määrää seurataan ja pyritään vähentämään. Lajitellaan ja kierrätetään jätejakeita, joita ei jätehuoltomääräysten perusteella ole velvollisuus kerätä kiinteistöllä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jättemäärän jatkuva seuranta 2 pistettä. • Jättemäärän vähentäminen 1–3 pistettä. • 1 piste/vapaaehtoisesti kerättävä jätejakee, enintään 3 pistettä. <p>Yhteensä enintään 8 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Jättemääriä seurataan ja tarvittaessa tehdään muutoksia tyhjennysväleihin.</p>			
<p>5.9 Kompostointi</p> <p>Kiinteistöllä syntyvän biojätteen tai käymäläjätteen omatoiminen kompostointi asianmukaisine ohjeineen. 1 piste/kompostori tai kompostoiva käymälä, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunnalla on omia biojätteen kompostoreita. (Siikaisissa 1 kompostori, Hakoniemen leirikeskuksesta oma kompostori).</p>			
<p>5.10 Muut toimenpiteet</p> <p>Mitä muita jätehuoltoon ja kiertotalouteen liittyviä ympäristötoimenpiteitä on tehty?</p> <p>Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1–5 pistettä.</p> <p>Viestintä 1–5 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 10 pistettä.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Auditoija täyttää.
<p>Kynttilänpätkestä tehdään uusia kynttilöitä, joita myydään lähetyksen hyväksi. Vanhoja luettavia lehtiä kierrätetään. Seurakunnalla on kaikilla kirkkoalueilla omat astiastot, joita voidaan käyttää eri tilaisuuksissa ja näin välttämään kertakäyttöastioiden käytöltä.</p>			
<p>Seurakunnan pisteet yht.</p>			<p>Auditoijan pisteet yht.</p>
<p>17</p>			<p>Auditoija täyttää.</p>

Tavoitteet ja suunnitelmat: Jätehuolto ja kiertotalous (luku 5)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Jätehuoltosuunnitelmat kuntoon 2024. Kankaanpää, Honkajoki, Jämijärvi --> jätehuolto Härmälä kerää muovi-
biojätettä ym. Muovijätteessä 660 l astia, tyhjennys 2 viikon välein. Biojätteessä 240 l astia, mihin tulee säkki sisälle.

Minimikriteerit: Ruoka ja keittiöt (luku 6)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<p><u>6.1 Ruokahävikin pienentäminen</u></p> <p>Seurakunta tekee toimenpiteitä ruokahävikin pienentämiseksi. Minimikriteeri.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒
<p>Tilaisuuksiin ilmoittautusmisen tärkeyttä on painotettu. Leipäkirkkoon hävikkiruokia. Selkeät ohjeistukset jääkaappien/pakastinten ovissa. Ruokalista muokattu menekin mukaisesti.</p>			
<p><u>6.2 Kertakäyttöastioista luopuminen</u></p> <p>Seurakunta ei käytä kertakäyttötuotteita kuin poikkeustapauksissa. Minimikriteeri.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒
<p><u>6.3 Reilun kaupan tee ja kahvi</u></p> <p>Seurakunnan tarjoamasta kahvista ja teestä osa on pysyvästi Reilun kaupan tuotteita. Minimikriteeri.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒
<p><u>6.4 Kasvisruoka</u></p> <p>Etukäteen pyydettyä saa kasvisruokaa, myös vegaaniannos etukäteen pyydettyä. Minimikriteeri.</p>	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒

Pisteet: Ruoka ja keittiöt (luku 6)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p>6.5 Reilun kaupan seurakunta ja tuotteet</p> <p>Seurakunta osallistuu Reilun kaupan viikkoon, ja Reilun kaupan tuotteiden käytöstä kerrotaan tarjoilun yhteydessä. 1 piste/tempaus/tapahtuma, enintään 3 pistettä.</p> <p>Seurakunta/seurakuntayhtymä on reilun kaupan seurakunta. <u>Katso käsikirjasta reilun kaupan seurakunnan kriteerit.</u> 3 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 6 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	4	Auditoija täyttää.
<p>Siikaisten kirkkoalue (ent. Siikaisten seurakunta) on reilun kaupan seurakunta, osallistutaan reilun kaupan viikkoon ja otetaan tuotteita tilaisuuksiin mahdollisuuksien mukaan.</p>			
<p>6.6 Lähiruoka</p> <p>Listataan seurakunnan käyttämät lähituotteet (vähintään 50 % ruokaryhmän tuotteista lähiruokaa). Jos tuoteryhmästä vähintään 50 % hankitaan läheltä, siitä saa 1 pisteen. Enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Auditoija täyttää.
<p>Käytetään mahdollisuuksien mukaan esim. marjat,sienet, salaattit (Honkajoki), kotimaisia tuotteita käytetään.</p>			
<p>6.7 Kasvisruuan käytön lisääminen</p> <p>Seurakunta tekee toimenpiteitä kasvien ja kasvisruoan osuuden lisäämiseksi ruokailuissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasvisruokavaihtoehto aina tarjolla joukkoruokailuissa, 1 piste. • Kasvispainotteinen kokoustarjoilu aina tarjolla, 1 piste. • Leirillä kolme kasvisateriaa/viikko, 1 piste. • Vegaaniruokavaihtoehto aina tarjolla, 2 pistettä. <p>Enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Hakoniemen emäntä menossa kasvisruokakoulutukseen 2024. Kasvisruokavaihtoehtoja kokeiltu leireillä, mutta menekki todettu huonoksi. Pyydettyäessä saa kasvis/vegaaniruokavaihtoehdon.</p>			

<p>6.8 Kauden kasvikset</p> <p>Seurakunta käyttää jatkuvasti monipuolisesti kauden kasviksia ruokailuissaan ja tiedottaa siitä. 2 pistettä.</p> <p><u>Katso myös osio Viestintä.</u></p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Kasviksia käytetään monipuolisesti.</p>			
<p>6.9 Luomuruoka</p> <p>Listaa tähän seurakunnan käyttämät luomutuotteet. Jos tuoteryhmästä vähintään 50 % on luomua, siitä saa 1 pisteen. Enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.</p>			
<p>6.10 Vastuullinen kala</p> <p>Seurakunta huomioi hankittavan kalan vastuullisuuden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seurakunta noudattaa WWF:n kalaoppaan suosituksia, 3 pistettä. • Seurakunta ostaa vain MSC- ja ASC-merkittyä kalaa, 1 piste. • Seurakunnan tapahtumissa on kalastus- ja kalankäsittelyopastusta, 1 piste. <p>Yhteensä enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	4	Auditoija täyttää.
<p>Noudatetaan WWF:n kalaoppaan suosituksia, ostetaan vain MSC ja ASC-merkittyä kalaa</p>			
<p>6.11 Keittiöhenkilökunnan ympäristökoulutus</p> <p>Seurakunta lähettää keittiötyöntekijöitään ympäristökoulutuksiin. 1 piste/kurssi/henkilö, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.

Keittiöhenkilökunta on osallistunut ympäristökoulutuksiin, esim. kirkon ympäristöpäivät.			
6.12 Keittiöiden ympäristöviestintä Seurakunta viestii ruuan ilmastovaikutusten pienentämiseksi tehtävistä toimenpiteistä. <u>Katso käsikirjasta vinkkejä keittiöiden ympäristöviestintään.</u> 1 piste/viestintätapa, enintään 2 pistettä. Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
Käytetään kotimaisia tuotteita, siitä mainos. Jätteiden lajittelun opasteet.			
6.13 Vastuulliset elintarvike- ja ruokapalveluhankinnat Seurakunta tekee vastuullisia elintarvike- ja ruokapalveluhankintoja. 1 piste/vastuullinen hankinta, enintään 5 pistettä. Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
1 tukku toimittaa, käytetään lähikauppoja.			
6.14 Muut toimenpiteet Mitä muita toimenpiteitä kohti ilmastoystävällistä ruokahuoltoa seurakunta on tehnyt? Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1-5 pistettä.	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
Lisätään kasvisten käyttöä ruoanlaitossa, ruokahävikkiä pyritään vähentämään. Mahdollinen ruokahävikki toimitetaan leipäkirkkoon.			
		Seurakunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
		19	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Ruoka ja keittiöt (luku 6)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Tiedotuksen lisääminen, lähituotteista maininta, minkä lähitilan tuotteista on mikäkin valmistettu.

Minimikriteerit: Energia, kiinteistöt ja kiinteistöhoito (luku 7)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<u>7.1 Rakennusrekisteri Basis ja energiankulutuksen seuranta</u> Seurakunta on vienyt kaikkia rakennuksia koskevat perustiedot rakennusrekisteriin. Seurakunta seuraa säännöllisesti energiankulutusta. Minimikriteeri.	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒
<u>7.2 Kiinteistöstrategia</u> Kiinteistöstrategia on laadittu/päivitetty. Sen hyväksymisestä päättää kirkkoneuvosto. Minimikriteeri.	Kiinteistöstrategia	Kirjoita päivämäärä	☒
<u>7.3 Energiavastaava</u> Seurakunnan kiinteistöistä vastaavista henkilöistä yksi on nimetty energiavastaavaksi. Kirjoita energiavastaavan nimi alle. Minimikriteeri.	Liitettä ei vaadita	Kirjoita päivämäärä	☒
Basis ajan tasalla. Seurakunnalla on kiinteistöstrategia. Energiavastaava talouspäällikkö Keijo Haavisto.			

Pisteet: Energia, kiinteistöt ja kiinteistöhoito (luku 7)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p>7.4 Tilojen käyttö</p> <p>Seurakunta nostaa tilojen käyttöastetta eri tavoin.</p> <p>Tilan käyttöasteen nosto 2-5 pistettä vaikuttavuuden mukaan.</p> <p>Tilasta luopuminen myymällä, vuokraamalla tai luopumalla vuokratilasta: 1 piste tilaa kohden, enintään 5 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 10 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunta luopuu ja on luopunut kiinteistöistä, joita ei toiminnan vuoksi tarvita. Esim. Siikaisten Kanttorila myytiin 2024. Nykyisiä tiloja pyritään käyttämään tehokkaasti. Esim. Siikaisten seurakuntakodilla voi olla samaan aikaan srk-kodin puolella kerho ja nuokkarin puolella perhekerho. Sähköinen varauskalenteri Katrina mahdollistaa tilojen tehokkaan käytön. Kirkkojen monikäyttöisyyden suunnitteluun on varattu 2024 määräraha ja suunnittelu on aloitettu.</p>			
<p>7.5 Uusiutuva energia</p> <p>Seurakunta hankkii uusiutuvilla lähteillä tuotettua energiaa. Uusiutuvan energian osuus käytetystä sähköstä ja lämmöstä on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20-40 % - 2 pistettä • 41-60 % - 3 pistettä • 61-80 % - 4 pistettä • 81-100 % - 5 pistettä <p>Seurakunta myy uusiutuvilla energialähteillä tuotettua ylijäämäenergiaa muille käyttäjille. 1-2 pistettä.</p> <p>Seurakunta ostaa ympäristömerkittyä energiaa 1-3 pistettä.</p> <p>Seurakunta on vaihtanut öljylämmitysjärjestelmän uusiutuviin energialähteisiin. 1-3 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 13 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	4	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunta on luopunut öljylämmityksestä ja siirtynyt mm. maalämpöön (esim. Hakoniemi, Siikaisten srk-talo), kiinteistöissä käytetään energiansäästölamppuja. Seurakunnalla ei ole öljylämmityskohteita 2024 jälkeen. Noin 30 % uusiutuvaa energiaa. Seurakunnan omista kiinteistöissä pääasiallinen lämmönlähde maalämpö ja vesi-ilmapumput ja kaukolämpö/sähkö. Kaukolämmöstä noin 50 % tuotetaan biopoltoaineesta.</p>			
<p>7.6 Kiinteistöhuoltojärjestelmä</p> <p>Seurakunnalla on kiinteistöhuollon ohjausjärjestelmä, johon kirjataan kaikki huolto- ja ylläpitävät toimenpiteet. Toimivasta kiinteistöhuoltojärjestelmästä saa 5 pistettä.</p> <p>Kerro järjestelmästä lyhyesti.</p>	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.

Seurakunta on päättänyt ottaa käyttöön Granlund -sähköisen kiinteistönhuoltojärjestelmän 2024.			
<u>7.7 Energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuus</u> Seurakunta on selvittänyt rakennustensa energiankulutuksen ja parantanut energiatehokkuutta. Luodaan valaistukselle, vedelle, lämmitykselle ja kiinteistön sähkönkulutukselle seurantajärjestelmä, 2-5 pistettä. Energiakatselmus tai sitä vastaava toimenpide, 2-10 pistettä. Muut toimet, enintään 10 pistettä. Yhteensä enintään 25 pistettä. Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty. Hiilineutraaliuteen tähtävistä toimista saa pisteitä kohdassa <u>3.7 Hiilineutraalius ja päästöjen kompensointi</u> .	Energiakatselmus ja mahdolliset muut liitteet	5	Auditoija täyttää.
Valaistuksessa käytetään energiansäästölamppuja. Ulkovaistuksessa pääsoin led-valaistus. Basis järjestelmän ja Granlundin kautta seurataan kiinteistöjen vuosikulutuksia (sähkö, lämmitys, vesi). Sähköisen huoltokirjan käyttöönotto 2024.			
<u>7.8. Kiertotalous uudis- ja korjausrakentamisessa</u> Seurakunta hyödyntää kiertotaloutta rakentamisessaan. 1-2 pistettä/kiertotaloustoimenpide, enintään 6 pistettä. Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
Purkujäte lajitellaan ja kierrätetään.			
<u>7.9 Kiinteistöjen puhtaanapito</u> Seurakunta huomioi ekologisuuden kiinteistönhuolto- ja puhtaanapitotoimenpiteissä. <u>Lue vinkkejä ympäristömyönteiseen puhtaanapitoon ja kiinteistönhoitoon</u> . 1 piste/toimenpide, enintään 6 pistettä. Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.
Vettä säästävän siivoustavan ottaminen käyttöön 2024. Kaikki siivousvälineet uusittiin 2024. Siivousohjeet päivitettiin 2024. Seurakuntaan hankittiin yhteiskäyttöön lattia pesukone, jota voi käyttää kaikissa kiinteistöissä. Talvella hiekoitus, ei käytetä myrkkäjä. Ei kuljetata lunta. Rakennusten sadevesikourujen- ja kaivojen säännöllinen puhdistus.			

<p>7.10 Rakennusalan, kiinteistönhoidon ja puhtaanapidon koulutus</p> <p>Työntekijöille järjestetään rakentamiseen, kiinteistöhoitoon ja puhtaanapitoon liittyvää koulutusta. 1 piste/koulutus, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Audoitoija täyttää.
<p>Kiinteistötyöntekijöille/suntioille järjestettiin puhtaanapitoon liittyvä koulutus 2023. Suntiopäivät. Rakentamisen kunnossapitoon liittyvää koulutusta ollut.</p>			
<p>7.11 Muut toimenpiteet</p> <p>Mitä muita kiinteistöihin liittyviä ympäristötoimenpiteitä seurakunnassa on tehty?</p> <p>Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1–5 pistettä.</p> <p>Viestintä 1–5 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 10 pistettä.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Audoitoija täyttää.
<p>Seurakunnan kiinteistöihin liittyvistä suunnitelmista ja päätöksistä on viestitty aktiivisesti paikallisessa lehdessä (Kankaanpään seutu). Kirkkoalueilla (Siikainen ja Karvia) talviaikaan jumalanpalvelukset ovat seurakuntakodilla. Valaistuksessa käytetään energiasäästölamppuja ja liiketunnistimia.</p>			
		Seurakunnan pisteet yht.	Audoitoijan pisteet yht.
		30	Audoitoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito (luku 7)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Kiinteistöstrategian päivitys 2024.

Minimikriteerit: Hautausmaat ja viheralueet (luku 8)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
8.1 Hautausmaan hoitosuunnitelma Seurakunta on laatinut tai päivittänyt hautausmaidensa hoitosuunnitelman. Hoitosuunnitelmassa otetaan huomioon ylläpidon ympäristönäkökulmat. Minimikriteeri.	Hautausmaiden hoitosuunnitelma	31.12.2024	☒
8.2 Perennahoito Perennahoidon eduista kerrotaan asiakkaille. Asiakkaille tarjotaan perennahoitoa. Perennahoito hinnoitellaan kilpailukykyiseksi. Minimikriteeri.	Liitettä ei vaadita	1.1.2024	☒

Pisteet: Hautausmaat ja viheralueet (luku 8)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p><u>8.3 Hautausmaiden ja viheralueiden kulttuuriarvojen inventointi</u></p> <p>Hautausmaiden, muistomerkkien ja viheralueiden kulttuurihistoriallinen inventointi on tehty. 1–5 pistettä.</p> <p>Inventointien perusteella kohteita on ennallistettu tai suojeltu. 1–3 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 8 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
Rautaristien tervaus kesäisin.			
<p><u>8.4 Hautausmaiden, piha- ja puistoalueiden luontoarvojen inventointi</u></p> <p>Kasvi- ja eläinlajisto on inventoitu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eläin- ja kasvilajien inventointi 2 pistettä. • Kulttuuri- ja perinnekasvien kasvatus 1 piste. • Hyönteis- ja perhoskasvien kasvatus 1 piste. • Vapaaehtoiset suojelukohteet 1 piste. • Säännöllisesti hoidetut linnunpöntöt ja lepakkopöntöt 1 piste. • Hyönteishotellit ja lahopuut 1 piste. <p>Yhteensä enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
Linnunpönttöjä on hautausmailla.			
<p><u>8.5 Kevyemmän hoidon alueet</u></p> <p>Hautausmailla on perustettu kevyemmän hoidon alueita ja niitä ylläpidetään. 1–2 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
Hautausmailla on kevyemmän hoidon alueita, esim. muistolehdoissa niittyalue.			

<p>8.6 Monivuotiset kasvit</p> <p>Kesäkukat korvataan kotimaisilla perennoilla, pensaille ja puilla. Käytetään luonnonvaraisia kasveja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kotimaiset perennat, pensaat ja puut kesäkukkien sijaan 1 piste. • Luonnonvaraisten kasvien käyttö 1 piste. <p>Yhteensä enintään 2 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Perennoja mm. ainaishoitohaudoilla. Perennahoito tarjolla.</p>			
<p>8.7 Vieraslajien torjunta</p> <p>Seurakunta tunnistaa ja paikallistaa vieraslajit ja hävittää ne.</p> <p>Talkoot vieraslajien hävittämiseksi 1 piste/tapahtuma, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.</p>			
<p>8.8 Kemikaalihaittojen ehkäisy</p> <p>Seurakunta pidättäytyy ympäristölle haitallisten aineiden käytöstä viheralueillaan. Seurakunta käyttää ympäristöystävällisiä lannoitteita ja menetelmiä.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Myrkyttömien kasvinsuojeluaineiden ja menetelmien käyttö 1 piste. • Rikkaruohojen kitkeminen ja muu mekaaninen torjunta 1 piste. • Luonnonlannoitteiden käyttö 1 piste. • Hidasvaikutteisten lannoitteiden käyttö 1 piste. • Maa-analyysin mukaan lannoittaminen 1 piste. <p>Enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Auditoija täyttää.
<p>Rikkaruohot kitketään itse, käytävähara käytössä, kanankakka käytössä.</p>			

<p>8.9 Vedenkulutuksen pienentäminen</p> <p>Seurakunta on vähentänyt ostetun (vesijohto)veden käyttöä kastelussa. <u>Tutustu erilaisiin keinoihin vähentää talousveden käyttöä.</u> 1 piste/toimenpide, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	3	Audoitoija täyttää.
<p>Kukkien altakastelualtaita, 2 hautausmaalla vesi tulee järvestä/joesta.</p>			
<p>8.10 Koneiden ympäristövaikutukset</p> <p>Seurakunta hankkii vähäpäästöisiä työkoneita. 1–2 pistettä.</p> <p>1 piste/työkone tai toimenpide, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Audoitoija täyttää.
<p>Koneita uusittu määräjain.</p>			
<p>8.11 Vainajan tuhkaamisen ympäristövaikutukset</p> <p>Seurakunta edistää tuhkaukseen liittyviä ekologisia asioita. <u>Katso esimerkkejä tuhkaukseen liittyvistä ympäristöteoista.</u> 1–6 pistettä laajuuden ja vaikuttavuuden mukaan.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Audoitoija täyttää.
<p>Kolmella hautausmaalla on muistolehto sekä vanhoja luovutettuja arkkuhautapaikkoja voidaan tarjota uurnahautapaikoiksi.</p>			
<p>8.12 Hautaukseen liittyvät ekologiset vaihtoehdot</p> <p>Viestitään hautaukseen liittyvistä ekologisista vaihtoehdoista ja toteutetaan niitä seurakunnan omissa toiminnoissa.</p> <p>1 piste/toimenpide, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Audoitoija täyttää.
<p>Olemme yhteistyössä paikallisten hautaustoimistojen kanssa.</p>			

<p>8.13 Hautojen hoitoon ja vainajien muistamiseen liittyvät ympäristönäkökulmat</p> <p>Tiedotetaan ekologisista vaihtoehdoista ja toteutetaan niitä seurakunnan omissa toiminnoissa. <u>Lue, mitä ympäristönäkökulmia hautojen hoitoon ja vainajien muistamiseen voi liittyä.</u> 1 piste/toimenpide, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Pohdimme millä tavalla voisi tiedottaa omaisia.</p>			
<p>8.14 Hautakivien uusiokäyttö</p> <p>Seurakunta edistää hautakivien uusiokäyttöä. 1–3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
<p>Hautakivien murskaamisesta on keskusteltu rovastikunnallisessa hautaustyöryhmässä.</p>			
<p>8.15 Hautausmaiden ympäristökasvatuksellisten arvojen hyödyntäminen</p> <p>Seurakunta hyödyntää hautausmaiden ympäristökasvatuksellisia arvoja. Onko seurakunta järjestänyt hautausmailla esimerkiksi talkoita, kiertokävelyjä tai ympäristötapahtumia? 1 piste/toimenpide tai tapahtuma, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Hautausmaakerroksia on pidetty, seurakunnan työntekijöiden yhteinen siivouspäivä hautausmaalla.</p>			
<p>8.16 Hautausmaahenkilöstön ympäristökoulutus</p> <p>Henkilöstö osallistuu ympäristökoulutuksiin. 1 piste/koulutus/hlö, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	1	Auditoija täyttää.
<p>On osallistuttu kirkon ympäristöpäiviin vuosittain.</p>			

8.17 Muut toimenpiteet Mitä muita hautausmaita ja viheralueita koskevia ympäristötoimenpiteitä on tehty? Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1–5 pistettä.	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
Mullan kierrättäminen (seulonta ja uudelleen käyttö). Hautausmailla (Siikainen, Jämijärvi) kompostoivat käymälät.			
		Seurakunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
		22	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Hautausmaat ja viheralueet (luku 8)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Perennahoidon aloittaminen 2024.

Minimikriteerit: Metsät ja muut luonnonalueet (luku 9)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<u>9.1 Metsäsuunnitelma</u> Seurakunnalla on voimassa oleva metsäsuunnitelma, ja sen tiedot viedään Basikseen. Minimikriteeri.	Metsäsuunnitelma	Kirjoita päivämäärä	☒
<u>9.2 Metsien sertifiointi</u> Seurakunnan metsät on sertifioitu PEFC- tai FSC-järjestelmän mukaan. Minimikriteeri.	Sertifikaatti	Kirjoita päivämäärä	☒

Pisteet: Metsät ja muut luonnonalueet (luku 9)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p><u>9.3 METSO-ohjelma</u></p> <p>Seurakunnan metsät on kartoitettu ja mahdolliset METSO-kohteet selvitetty.</p> <p>METSO-kartoituksen tekeminen, 2 pistettä.</p> <p>METSO-ohjelmaan liitettävästä kohteesta saa pisteitä alueen laajuuden mukaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0–10 hehtaaria – 2 pistettä • yli 10 hehtaaria – 5 pistettä <p>Yhteensä enintään 7 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.
<p>Siikaisten alueen metsiä on metso-ohjelmassa. Siikaisten alueella luovutettu 36 ha järven- ja joenranta-alueita Naturaan. Natura alueella sijaitsee mm. majavan pesä.</p>			
<p><u>9.4 Vapaaehtoinen luontokohteiden suojeleminen</u></p> <p>Seurakunta suojelee vapaaehtoisesti luonnonmuistomerkkejä tai luonnonsuojelualueita. 1–10 pistettä laajuuden ja vaikuttavuuden mukaan.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.</p>	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.
<p>Siikaisten alueella 2 perintömetsäkohdetta, metsät luonnontilassa. Ensimmäinen perintömetsäkohde (aarnimetsäalue) sijaitsee Pappilanniemessä, se on perustettu 1940-luvulla. Toinen perintömetsäkohde on perustettu 2012 Siikaisten pappilan takana olevassa metsässä.</p>			
<p><u>9.5 Hakkuiden siirtäminen pois lintujen pesimäkaudelta</u></p> <p>Seurakunta on siirtänyt hakkuut pesimäkauden ulkopuolelle, ja asia on kirjattu metsäsuunnitelmaan. 2 pistettä.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p><u>9.6 Metsien monimuotoisuuden turvaaminen</u></p> <p>Metsän kestävyttä ja monimuotoisuutta lisäävistä toimenpiteistä ja niistä viestimisestä saa 1–2 pistettä/menetelmä, enintään 10 pistettä.</p> <p>Eri-ikäisrakenteinen metsänhoito (jatkuva kasvatusta), 1–10 pistettä.</p>	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.

<p>Monimuotoisuustavoitteet metsäsuunnitelmassa, hoitotahto tai WWF:n metsänhoito-opas metsänhoidon perustana, 2 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 20 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>			
<p>Seurakunnan jatkuvan kasvatuksen alueita (WWF:n perintömetsäkohteet Siikaisissa). Metsistä ei korjata kantoja, hakkutähteet menevät energiapuuksi.</p>			
<p>9.7 Lajiensuojelutoimenpiteet</p> <p>Lajien monimuotoisuutta vaalivista toimenpiteistä ja niistä viestimisestä 2 pistettä/toimenpide/alue, enintään 6 pistettä. <u>Katso esimerkkejä toimenpiteistä.</u></p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>2</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>Linnunpönttöjä on mm. luontopolun alueella, Siikaisten Leirirannassa. Kosteikot ja luontoalueet on säilytetty hakkuiden yhteydessä.</p>			
<p>9.8 Metsien ja soiden kunnostus ja ennallistaminen</p> <p>Metsien ennallistaminen muun muassa kulotuksen, pienaukkojen ja lahoppuun synnyttämisen avulla.</p> <p>Soiden ominaispiirteitä ja lajistoa voidaan palauttaa tukkimalla suo-ojia ja poistamalla alun perin avoimilta soilta ojituksen jälkeen kasvanut puusto.</p> <p>1–2 pistettä/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>Täytä tähän pisteet.</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.</p>			
<p>9.9 Vesistöt</p> <p>Parannetaan seurakunnan alueella olevien vesistöjen kuntoa. <u>Katso käsikirjasta erilaisia toimia, joiden avulla vesistöjen kunnosta voidaan huolehtia.</u> 1–2 pistettä/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>2</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>

<p>Seurakunta kuuluu vesien suojeluosuuskuntaan. Vesien suojelusosuuskunnan kautta kiinnitetään huomiota ympäristöasioihin.</p>			
<p>9.10 Hiilivarastot ja hiilinielut</p> <p>Seurakunta on laskenut alueidensa hiilivarastot ja hiilinielut.</p> <p>Seurakunnan metsien tilan seuraaminen hiilivarastoina ja -nieluinä, 2–5 pistettä.</p> <p>Hiilinielut ja -varastot kasvavat laskennallisesti, 2–10 pistettä.</p> <p>Yhteensä enintään 15 pistettä.</p> <p>Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille. Laskelman voi myös laittaa liitteeksi.</p> <p>Hiilineutraaliuteen tähtäävistä toimista saa pisteitä kohdassa <u>3.7 Hiilineutraalius ja päästöjen kompensointi</u>.</p>	<p>Laskelma seurakunnan hiilivarastoista ja hiilinieluista</p>	<p>Täytä tähän pisteet.</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>Selvitetään, miten lasketaan.</p>			
<p>9.11 Ekosysteemipalvelujen hyödyntäminen</p> <p>Seurakunta mahdollistaa viheralueidensa virkistyskäyttöä. <u>Lue käsikirjasta, millä tavoin virkistysarvojen hyödyntämistä voidaan edesauttaa</u>. Tässä osiossa mainituista tai niitä vastaavista muista toimista sekä niistä viestimisestä saa 1–2 pistettä laajuuden ja vaikuttavuuden mukaan. Yhteensä enintään 15 pistettä.</p> <p><u>Ympäristökasvatus-osiossa</u> saa pisteitä ympäristökasvatukseen liittyvistä toimista.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>10</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>
<p>Seurakunnalla on luontopolku (Siikaisten pappilanniemen raamattuaiheinen luontopolku). Luontopolulla raamattuaiheiset taulut, joita vaihdellaan tarvittaessa. Luontopolun varrella sijaitsee lintutorni sekä hiljaisuudelle nimetty paikka (kalliota vasten iso risti ja penkki istumista varten). Seurakunta on järjestänyt mm. metsänistutustalkoita. Geokätköt ovat ympäristöohjelman yksi tavoite. Metsäkirkkoja seurakunnan omalla maalla Santikossa Kankaanpäässä ja Metsähallituksen maalla Geopark-alueella Hämeenkanakaalla.</p>			
<p>9.12 Viljelymaat</p> <p>Seurakunta edistää hiiltä sitovia toimenpiteitä viljelyssään tai vuokraamallaan pelloilla (sopimus vuokralaisen kanssa).</p> <p>1 piste/toimenpide, enintään 3 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	<p>Liitettä ei vaadita</p>	<p>Täytä tähän pisteet.</p>	<p>Auditoija täyttää.</p>

Jämijärvellä vuokrattu peltoa 2 ha.			
9.13 Metsäkoulutus Seurakunta huolehtii metsistä vastaavien henkilöiden koulutuksesta. Mitä metsäaiheisia koulutuksia työntekijöille ja/tai luottamushenkilöille on järjestetty? 1 piste/koulutus, enintään 5 pistettä. Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
Metsistä vastaavat työntekijät ovat osallistuneet ajankohtaiskoulutuksiin (lähinnä nettikoulutuksia). Ostamme palvelut metsänhoitoyhdistykseltä. Metsänhoitoyhdistyksen yhteyshenkilöltä saamme asiantuntipalvelua. Metsänhoitoyhdistys järjestää myös koulutuspäiviä, joihin osallistumme mahdollisuuksien mukaan.			
9.14 Muut toimenpiteet Mitä muita kestäväään metsänhoitoon tai -käyttöön liittyviä toimenpiteitä seurakunta on tehnyt? Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1-5 pistettä.	Liitettä ei vaadita	3	Auditoija täyttää.
Siikaisten luontopolku ja lintutorni (alueella runsas linnusto). Luontopolun varrella 150-vuotias ikihonka, luontopolun varrella raamattuaiheisia opastauluja. Suunnitteilla Siikaisten luontopolun alueen muuttaminen pois hakkuusuunnitelmasta.			
		Seura- kunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
		36	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Metsät ja muut luonnonalueet (luku 9)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Seurakunnan metsät (Siikainen) on sertifioitu PEFC-järjestelmän mukaan.

Minimikriteerit: Liikenne (luku 10)

Minimi	Liite	Tavoite- aikataulu	Toteutettu
<p><u>10.1 Matkustussääntö</u></p> <p>Seurakunta on laatinut tai päivittänyt matkustussäännön tai sitä vastaavan ohjeen henkilöstön matkustamiskäytännöistä ympäristövaikutukset huomioiden. Minimikriteeri.</p>	<p>Matkustussääntö tai vastaava ohje</p>	<p>15.4.2024</p>	<p>☒</p>

Pisteet: Liikenne (luku 10)

Toimenpide	Liite	Srk:n pisteet	Auditoijan pisteet
<p><u>10.2 Matkustus- ja kuljetustarpeen vähentäminen</u></p> <p>Seurakunta vaikuttaa toimenpiteillään matkustus- ja kuljetustarpeen pienenemiseen. <u>Katso käsikirjasta esimerkkejä mahdollisista toimenpiteistä.</u> 1 piste/toimenpide tai tapahtuma, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	5	Auditoija täyttää.
<p>Leirit järjestetään omassa leirikeskuksessa Hakoniemessä. Jos leirille bussikuljetus, sama bussi vie uudet leiriläiset ja hakee edelliset pois. Kimppakyytejä käytetään mahdollisuuksien mukaan. Hautaustoimeen hankintaan yhteiskäyttö pakettiauto. Etätyömahdollisuus ja etäkokouksia sekä koulutuksia teamsin kautta järjestetään.</p>			
<p><u>10.3 Kevyen liikenteen lisääminen</u></p> <p>Seurakunta edistää toimillaan kevyen liikenteen käyttöä. <u>Katso käsikirjasta esimerkkejä mahdollisista toimenpiteistä.</u> 1 piste/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
<p>Seurakunnalla on Kankaanpään toimipisteessä yhteiskäyttöpolkupyörä sekä Kankaanpään hautaustoimella yhteiskäyttöpolkupyörä. Työsuhdepolkupyöräetus käytössä.</p>			
<p><u>10.4 Julkisen liikenteen hyödyntäminen</u></p> <p>Seurakunta edistää julkisen liikenteen hyödyntämistä. <u>Katso käsikirjasta esimerkkejä mahdollisista toimenpiteistä.</u> 1 piste/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
<p>Maaseutuseurakunnassa julkisen liikenteen hyödyntäminen ei onnistu, koska julkista liikennettä ei ole tai on hyvin rajoitetusti ja seurakunnan koko on maantieteellisesti hyvin laaja.</p>			
<p><u>10.5 Vaihtoehtoiset ajoneuvojen energianlähteet ja vähäpäästöisyys</u></p> <p>Seurakunta järjestää kiinteistöilleen sähköautojen latauspisteitä ja/tai hyödyntää ekologisempia energianlähteitä ajoneuvoissaan. 1 piste/toimenpide, enintään 5 pistettä.</p> <p>Kirjoita lyhyesti, mitä toimenpiteitä on tehty.</p>	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.

Sähköautojen latauspisteiden kartoitus käynnissä. Latauspisteet laitetaan vaadittuihin toimipisteisiin.			
10.6 Kestävän työmatkaliikkumisen kampanjat Seurakunta osallistuu tempauksella tai tapahtumalla Liikkujan viikkoon, pyöräilyviikkoon ja/tai auton vapaapäivään. Seurakunta järjestää oman tempauksen. 1–2 pistettä/tapahtuma, enintään 2 pistettä. Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.			
10.7 Taloudellinen ajotapa Seurakunta järjestää taloudellisen ajotavan koulutusta. 1–2 pistettä. Kirjoita alle lyhyesti perustelut pisteille.	Liitettä ei vaadita	Täytä tähän pisteet.	Auditoija täyttää.
Kirjoita tekstiä napsauttamalla tai napauttamalla tätä.			
10.8 Muut toimenpiteet Seurakunta tekee muita liikenteeseen liittyviä ympäristötoimenpiteitä. Vaikuttavuuden ja laajuuden mukaan 1–5 pistettä. Viestintä 1–5 pistettä. Yhteensä enintään 10 pistettä.	Liitettä ei vaadita	2	Auditoija täyttää.
Seurakuntaan on hankittu pakettiauto (lähinnä hautaustoimen käytössä, mutta mahdollisuuksien mukaan myös muutkin työntekijät voivat käyttää).			
		Seurakunnan pisteet yht.	Auditoijan pisteet yht.
		11	Auditoija täyttää.

Tavoitteet ja suunnitelmat: Liikenne (luku 10)

Tähän voi kirjata työalojen tavoitteita ja suunnitelmia tulevalle diplomikaudelle. Nämä asiat kannattaa ottaa huomioon ympäristöohjelmassa.

Matkustussäännön ottaminen käyttöön 2024. Pisteitä yhteensä 179 (minimi 100).